

Conferentie

MAAK HET ENGINEERING ONDERWIJS VAN MORGEN

 #HBOengineering2019

DE WAARDEVOLLE HOGESCHOOL

Martin Wiersma

Directeur van het Expertisecentrum Hoger Onderwijs

Conferentie

MAAK HET ENGINEERING ONDERWIJS VAN MORGEN

 #HBOengineering2019

 #HBOengineering2019

WiFi: sms 'HBOE' naar 06-35 777 876

Inhoud

Waardevol Hoger Onderwijs:

- Why
- How
- What

- Dialoog

Maurizio Nannucci, Listen to your eyes (2016)

1. Why?

Wat is er gaande en wat betekent dat voor ons hoger onderwijs?

Why?

- ✓ de maatschappelijke trend dat in toenemende mate *organisaties* aangesproken worden op hun maatschappelijke bijdrage

- ✓ Dat is op te vatten als een zoektocht naar een breder perspectief dan gerichtheid op alleen directe economische waarde. Afhankelijk van de definitie wordt een balans gezocht tussen bijvoorbeeld *sociale waarde, ecologische waarde, economische waarde, infrastructurele waarde, persoonlijke waarde enzovoorts.*

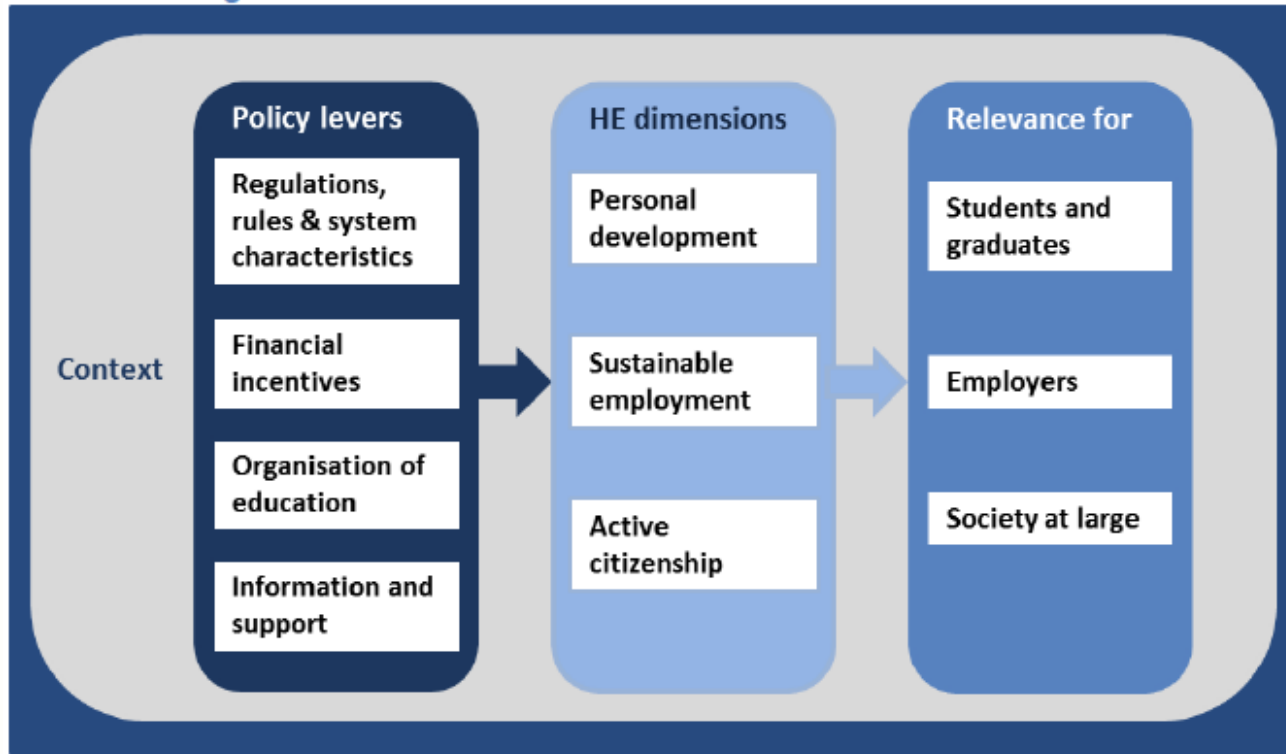
Why?

“Deze ontwikkelingen vragen om maatschappelijke antwoorden, ook van hogescholen. Voor ons ligt de focus op de voorbereiding van onze studenten op hun toekomstige loopbaan en de bijdrage die zij daarmee leveren aan het oplossen van grote maatschappelijke vraagstukken.”

(Professionals voor morgen - Strategische agenda Vereniging Hogescholen 2019 – 2023)

Why? The relevance of higher education

(European Commission, 2018, Promoting the Relevance of Higher Education)

Why?

“Wij leiden ze niet alleen op als toekomstige professionals, maar we transformeren daarmee ook de arbeidsmarkt en dragen bij aan persoonlijke vorming van onze studenten en cohesie in de samenleving”.

(Professionals voor morgen - Strategische agenda Vereniging Hogescholen 2019 – 2023)

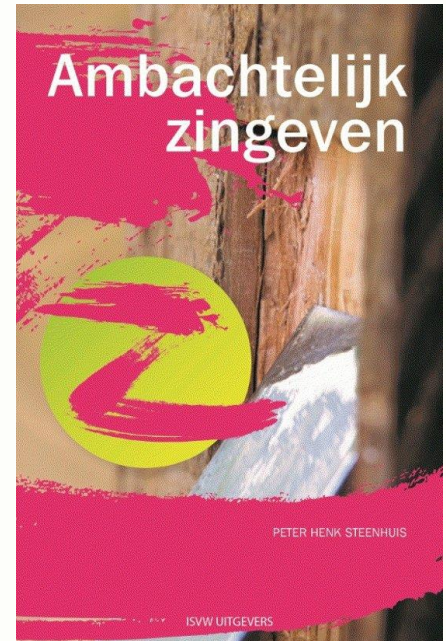

Why?

- ✓ de persoonlijke trend dat studenten en medewerkers die maatschappelijke waarde zien als *'zingevend'* voor hun eigen leven.

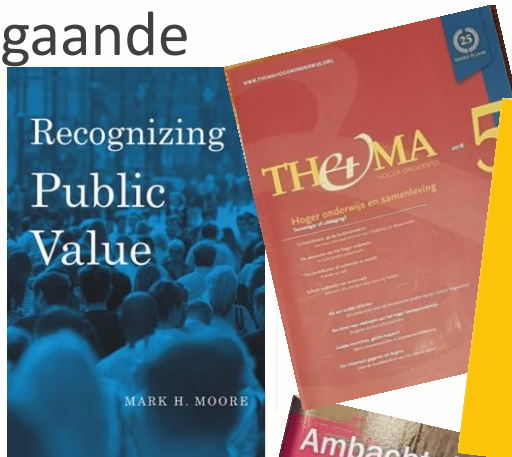

Peter Henk Steenhuis, www.zinverzetten.nl

Why?

Er is veel gaande

Meer waarde met hbo
Doorwerking praktijkgericht onderzoek van het hoger beroeps onderwijs

Mis de boot niet!!

Black Pearl, built by Oceanco (2018)

Eugene Dodeigne - Sept (1993)

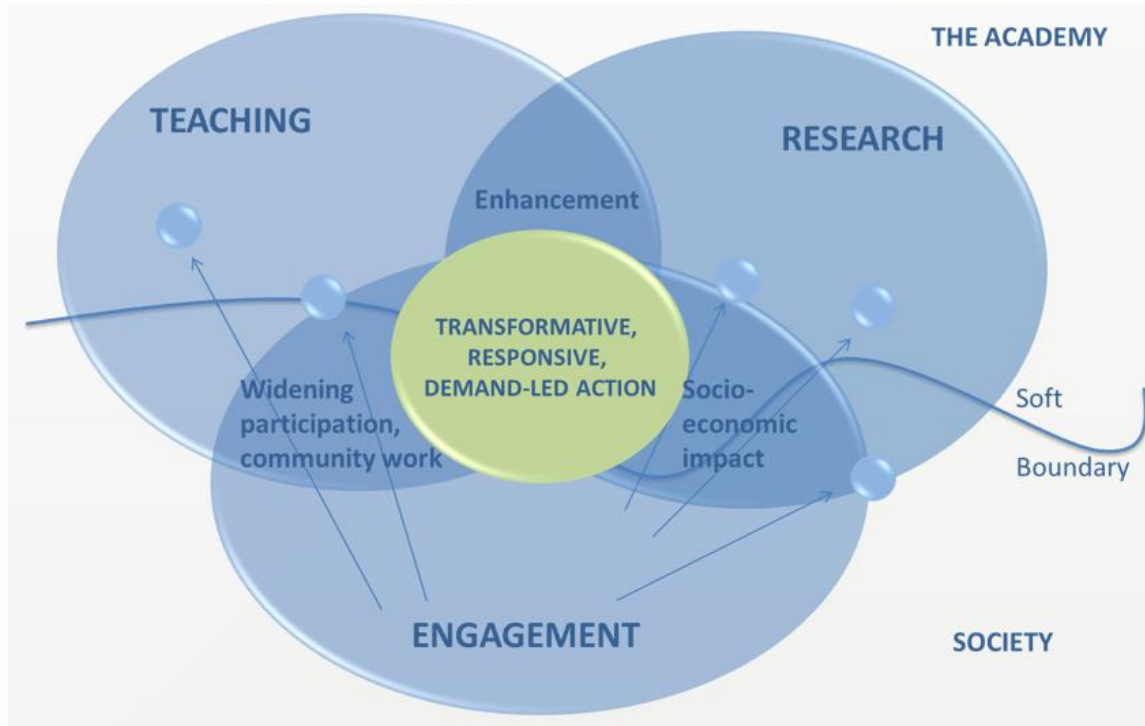
2. How?

How?

- ✓ de *bestuurlijke* trend dat niet alle problemen opgelost kunnen worden door naar de overheden te wijzen, maar dat ‘vitale coalities’ in de regio dat moeten oppakken

The Civic University

(John Goddard, The Civic University)

3a. What? - (Voor)beelden

Wat betekent het om structureel maatschappelijke waarde toe te voegen

Voorbeelden

Schaatshulpmiddel voor gehandicapte kinderen gepresenteerd

Avans Innovative Studio

Centre of Expertise

URBAN TECHNOLOGY

THE SECOND LIFE OF A STADIUM SEAT

AMSTERDAM ARENA: A CASE STUDY FOR REUSE AND RECYCLING OF DISCARDED STADIUM SEATS

Urban Living Lab Breda van start voor onderzoek naar toekomst van de stad

Impact Night 2019
UU/REBO

Lab EHB(R) van Future-Proof Retail in actie in Voorburg

16 weergaven • 8 jul. 2019

F

Futureproof Retail

Het Eerste Hulp bij Retail-lab, onderdeel van Future-Proof Retail van De Haagse Hogeschool, in actie in winkelcentrum in Voorburg. Studenten, overheid, onderzoek en ondernemer komen samen om retailers te helpen bij toekomstbestendig worden en blijven.

HKU College

Waarde

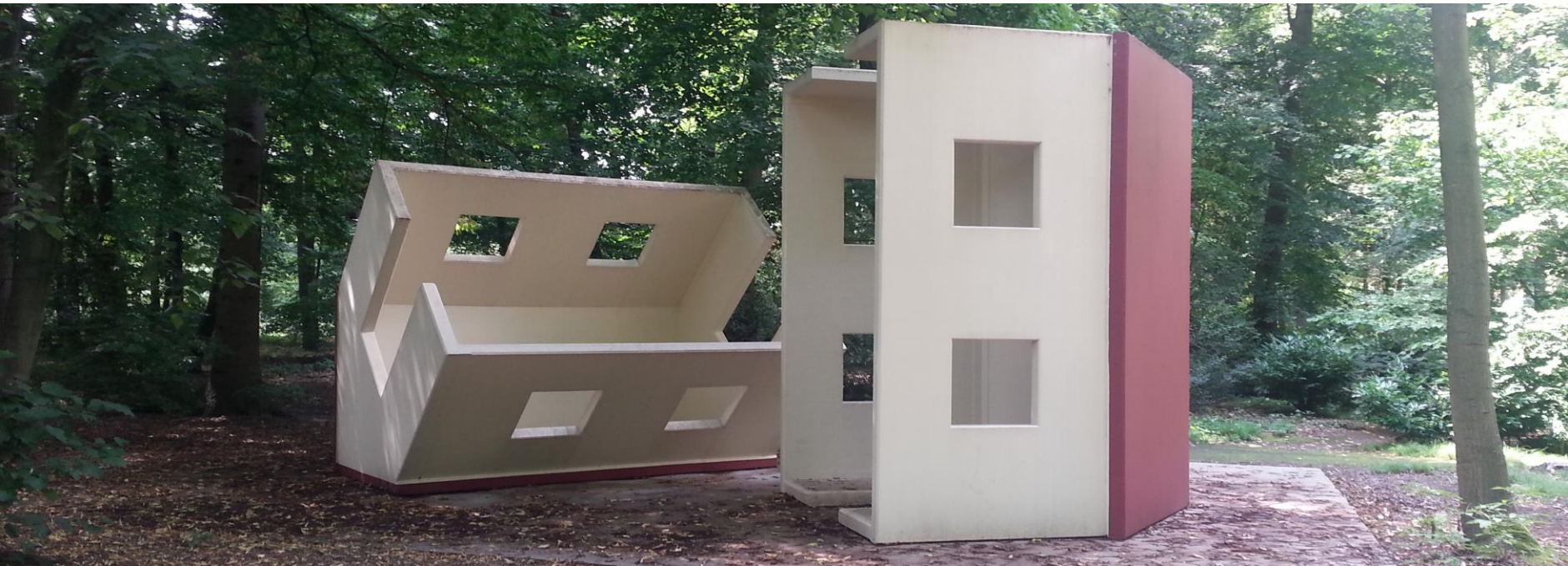
“**17-169-2030-1. Zeventien** duurzame doelen. Verdeeld in **169** subdoelen. Voor het jaar **2030**. Met **één** hefboom. Eén ruggengraat. Eén kracht. Eén *enabler*: **onderwijs**. Dáár zit volgens mij de kans. Door het bereiken, het toerusten, het opleiden, het bewustmaken, het motiveren, het vormen van (jonge) mensen. Dé kans van en voor het onderwijs. Maar dan wel midden in de maatschappij.”
(Bartjan Wattel. 2019. Zinteken #8, LinkedIn)

Voorbeelden

De voorbeelden hebben een zichtbare relatie met waarde en zin, maar

vanuit de student gezien is het toch ‘incidenteel’, veelal keuzevakken of minoren.

Timm Ulrichs, Musterhäuser, Typ "Bomarzo" (2001)

3b. What? - Structureel, fundamenteel maken

Wat wil je en wat is daarvoor nodig?

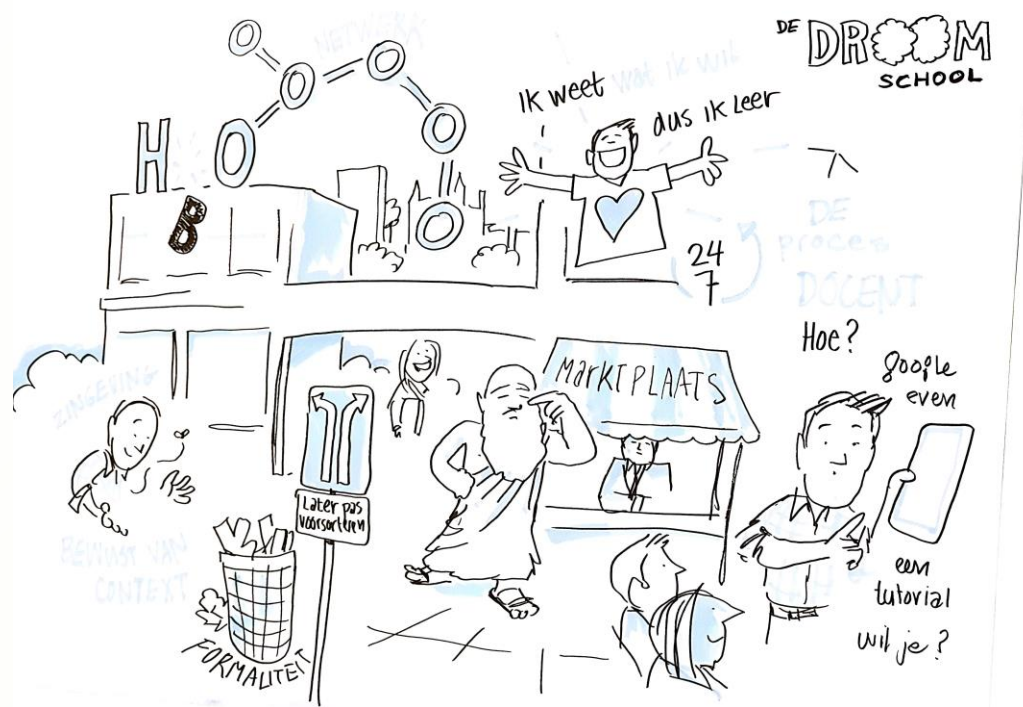
Doelstelling

De gerichtheid op maatschappelijke waarde leidt tot opleidingen, waarin de vraagstukken voor studenten actuele (regionale) vraagstukken zijn. Studenten en medewerkers leveren daaraan een bijdrage, *in elke fase van de studie*. Het onderzoek sluit hierop aan en kan de motor zijn van deze ontwikkeling.

Consequenties

- ✓ Dat maakt vakinhoud niet minder belangrijk, maar plaatst het in een 'waardevolle' context.
- ✓ In het onderwijs moeten ook de competenties worden aangebracht die studenten in staat stellen om in die context te functioneren: meer 'collectieve' en 'connectieve' professionaliteit.

Beeld...

Alicja Kwade, Trans-For-Men 8 (Fibonacci), (2018)

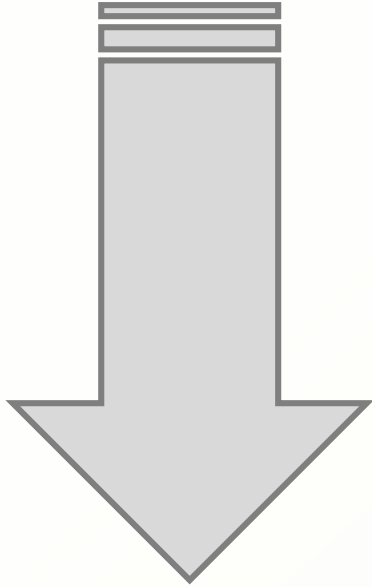
3c. What - Transformatie

De beweging

De Vereniging Hogescholen stelt:

“Als hogescholen zullen we ons moeten omvormen tot krachtige netwerkorganisaties die van buiten naar binnen werken en focussen op maatschappelijke ontwikkelingen en de ontwikkeling van de arbeidsmarkt. (...) De hogescholen kiezen voor een actieve rol in de versterking van de economische en maatschappelijke vitaliteit van hun regio. Dat vraagt om werkwijzen en een organisatiecultuur waarin veranderen en vernieuwen tot routine worden”.

Visie op verbinding met de samenleving

'Community Service Learning'

City Deal
Kennis Maken

Ambitie

---

willen, kunnen en doen

COM-B

Kenneth Snelson, Needle tower (1968)

Naar de toekomst

Dialogoog

Dialogoog

- ✓ Vragen?
- ✓ Spreekt het aan?
- ✓ Wat zou je willen?
- ✓ Wat heb je nodig?

Waardevol Hoger Onderwijs

M.P. Wiersma - 231019

Recent hebben de Vereniging Hogescholen en de Vereniging van Universiteiten een koers geschetst voor het hoger onderwijs, gericht op het opleiden van wetenschappers en professionals die een rol kunnen spelen bij brede maatschappelijke vragen. Dat leidt tot een actieve rol voor een hogeschool en universiteit bij deze vraagstukken, bijvoorbeeld in een regio¹. Er is daarmee dus meer aan de orde dan het opleiden van wetenschappers of professionals voor een werkveld. Dit artikel beschrijft onze visie op wat dit betekent voor het hoger onderwijs en in het verlengde daarvan voor het onderzoek.

De beweging naar meer maatschappelijke focus is sterk verbonden met een brede maatschappelijke beweging naar meer aandacht voor maatschappelijke waarde. Dat leidt bijvoorbeeld tot een kritische houding ten aanzien van bedrijven die alleen gericht zijn op maximalisatie van winst, zonder oog voor de verdere consequenties. Maar die kritische aandacht is er ook voor instellingen die zich richten op een te smalle taak. Dit leidt tot een roep om meer maatschappelijke oriëntatie voor bedrijven en instellingen. We zien ook dat deze beweging onze medewerkers en studenten persoonlijk raakt: in toenemende mate zijn ook zij op zoek naar een zinvolle invulling van werk en studie.

Over de betekenis van deze beweging voor het hoger onderwijs (en van daaruit bezien voor het onderzoek) neemt de Vereniging Hogescholen duidelijk stelling: "Deze ontwikkelingen vragen om maatschappelijke antwoorden, ook van hogescholen. Voor ons ligt de focus op de voorbereiding van onze studenten op hun toekomstige loopbaan en de bijdrage die zij daarmee leveren aan het oplossen van grote maatschappelijke vraagstukken. We spelen een rol in de vernieuwing van beroepen en het bevorderen van de zo noodzakelijke interdisciplinaire samenwerking. We leiden de professionals van morgen op: professionals die vormgeven aan de wereld van morgen."

Wat ons betreft heeft dit aanzienlijke gevolgen voor onderwijs en onderzoek. Het mag niet blijven bij marginale aanpassingen, maar het leveren van een maatschappelijke bijdrage moet een structureel kenmerk worden.

De gerichtheid op maatschappelijke waarde leidt tot opleidingen, waarin de vraagstukken voor studenten actuele (regionale) vraagstukken zijn. Studenten en medewerkers leveren daaraan een bijdrage, in elke fase van de studie. Het onderzoek sluit hierop aan en kan de motor zijn van deze ontwikkeling.

Dit maakt vakinhoud niet minder belangrijk, maar plaatst het in een 'waardevolle' context. Om in die context te kunnen functioneren, hebben studenten wel ook andere competenties nodig, onder andere meer expliciet gericht op transdisciplinaire samenwerking.

Ook voor de rol van de hogeschool of universiteit heeft deze koerswijziging aanzienlijke gevolgen. De focus op het leveren van een bijdrage aan maatschappelijke vraagstukken maakt een hoger onderwijsinstelling een relevante, actieve regionale speler die participeert in een dynamische context, als deelnemer in diverse 'vitale coalities'. Zo ontstaat waardevol onderwijs en onderzoek, waar je als medewerkers en student 'zín' in hebt.

¹ De Vereniging Hogescholen heeft haar nieuwe beleidsagenda "Professionals voor morgen" gepubliceerd. Daarin staat de maatschappelijke rol van het hbo centraal. De Vereniging van Universiteiten betrekt zich op haar site en haar visiestuk "Kennis voor onze toekomst" als 'drijvende kracht van maatschappelijke vooruitgang', met bijvoorbeeld een actieve bijdrage aan de Sustainable Development Goals.

Waardevol Hoger Onderwijs in een maatschappelijke context

Whitepaper

M.P. Wiersma 231019

Samenvatting

Er is een aanzienlijke maatschappelijke beweging naar meer aandacht voor maatschappelijke waarde. Dat leidt tot een kritische houding naar bijvoorbeeld bedrijven die alleen gericht zijn op maximalisatie van winst, zonder oog voor verdere consequenties. Maar die kritische aandacht is er ook voor instellingen die zich richten op een te smalle taak.

Dit leidt tot een roep om een meer maatschappelijke oriëntatie voor bedrijven en instellingen. Daardoor ontstaat een vraag naar professionals die in zo'n context kunnen functioneren en aan deze beweging kunnen bijdragen. We constateren ook dat deze beweging van individueel belang is voor medewerkers en studenten: in toenemende mate zijn ook zij op zoek naar een zinvolle invulling van werk en studie.

Het hoger onderwijs is daarmee op drie manieren betrokken bij deze beweging. Enerzijds omdat ze professionals moeten afleveren die in staat zijn te functioneren in organisaties en bedrijven en in deze maatschappelijke context. Anderzijds omdat van de instellingen voor hoger onderwijs zelf een bijdrage verwacht wordt in bijvoorbeeld de regionale maatschappelijke vragen. Tenslotte bepaalt de mate waarin een hogeschool dit realiseert hoe aantrekkelijke ze zal zijn voor studenten en medewerkers.

Als het hoger onderwijs deze betrokkenheden wil realiseren, leidt het tot een andere invulling van onderwijs en onderzoek. Daarbij dragen ze structureel aan (regionale) vraagstukken, zodat dit in elke fase van de studie voor elke student aan de orde kan zijn. Ten tweede equiperen we onze studenten om in zo'n context te functioneren, wat betekent dat én een breder perspectief én meer 'collectieve' en 'connectieve' en competenties ontwikkeld moeten worden. Dat maakt vakinhoud niet minder belangrijk, maar plaatst het in een 'waardevolle' context. Het leidt tot waardevol onderwijs en onderzoek, waar je als medewerkers en student 'zín' in hebt.

Voor de hoger onderwijs instellingen zelf betekent het een intensieve interactie met de regio, in diverse samenwerkingen, 'vitale coalities', gericht op en betrokken bij maatschappelijke vraagstukken.

De Vereniging Hogescholen geeft in haar recente Strategische agenda 2019 – 2023 aan dat ze deze beweging als uitgangspunt te wil nemen. Ook de Vereniging van Universiteiten betrekt zich op haar site en haar visiestuk 'Kennis voor onze toekomst' als 'drijvende kracht van maatschappelijke vooruitgang'. Dat leidt tot een nieuw perspectief en een nieuwe, bredere doelstelling voor het hoger onderwijs. Met, zoals gezegd, aanzienlijke gevolgen voor de inrichting van ons onderwijs.

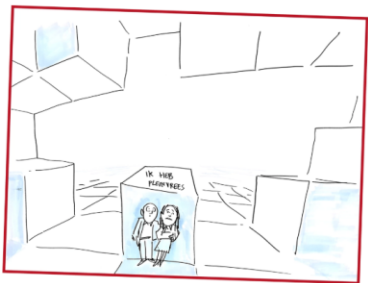
In dit stuk gaan we kort na wat de maatschappelijke beweging is. Vervolgens beschrijven we meer uitgebreid de betekenis voor het hoger onderwijs, wat het vraagt van ons onderwijs en welke route we te gaan hebben.

PERSPECTIEF

We zijn op zoek gegaan naar een structuur, waarbij het creëren van maatschappelijke waarde bepalend is voor de inrichting van onderwijs en onderzoek. Naar een hogeschool die niet alleen in een regio staat, maar ook **ván** die regio is.

Het beeld dat ontstaat is een "Plein", waar studenten, docenten en regionale (mogelijk ook internationale) partners samenkomen. Studenten biedt het een brede oriëntatie op de vraagstukken in die regio en op de bijdrage die ze zouden kunnen leveren. Ze kiezen daar hun gewenste ontwikkelpad, waarbij de regionale partners een leeromgeving aanbieden en de hogeschool het leerproces faciliteert. De hogeschool biedt daarbij ook zicht op de voor een bepaalde kwalificatie vereiste ontwikkeling.

ZO PARTICIPEERT DE HOGESCHOOL IN EEN DYNAMISCHE CONTEXT, DIE LEIDT TOT WAARDEVOL ONDERWIJS, WAAR JE ALS MEDEWERKER EN STUDENT 'ZIN' IN HEBT.

Ondernemenderwijs wenst jullie een activistische toekomst!

martin@ondernemenderwijs.nl

m.p.wiersma@expfo.nl